

Dobroslav Elezović
(1924)

Grohote, Šolta

ČOBANICA BUDI MRTVOGA JANJCA

Janjčiču tulùšni, mǎli,
ustàni se, gremo vǎnka, àla!
Hodì, bõna, chà si se izvali,
janjčiču mǎli.
Nebo je vèdro i rosà je pala,
mõvimo se, dõmalo će zora.
Drugi su već išli i tẽbe su zvǎli,
janjčiču mǎli.
Ajde, põc ćemo kraj mõra;
kazat ću ti vǎle, ti još ne znaš zǎ nje,
pa ćemo se kupat dok puhnu meštrali,
janjčiču mǎli.
Čobànica je jutros zalúdu budila janje,
zalúdu su ga veseli druzi zvali . . .
Oni nisu znali da je nõcàs umra
jǎnjac mǎli.

DICĀK I MORE

- Dide, pusti me s ocen na mõre,
da vǐdìn kakõ se srdẽle lovũ.
- Ostǎvi, sinko, rabõtu jalovu,
ne slũšaj šẽmpijaste govore.

- Dide, još nikad bi nísǎn
na ribǎn, a sva druga dicà grèdu.
- Ládno je, a zdrǎvje ti nĩ u redu,
nĩ to za te, sinko, vidiš i sǎm.

- Dide, ja tako željn na r̃ibe p̃óc,
vozit m̃alin vesl̃on i držat osti!
- E, sinko, di su ti mišñice, di kosti?
Ne znaš ti ča je t̃eška ribarska noć.

U srcu dičaka m̃utno se podiglo jugo;
u njemu je plakalo more, a oči su dažile dugo,
dugo.

II

- Dide, je li doša moj čas? Dosta san jak,
makâr da ne mogu dignut na tovàra
mezaljn vodê? — Tvojâ te pamet vara,
sinko, veslo bi te bacilo ñauznak.
- Nè bi, dide. Niki d̃ân san vrše diza,
i spot̃l se vrlo i muči se dugo,
al san ih istêga! — Veslò je ništo drugo,
onò bi te zamandãlo, jerbo piza.
- Dide, sam si priča da si mojîh godin
vozl̃ spored ocen lipo do Kucòtin,
i nikor ti ga iz r̃uk ñi moga otêt.
- Drugo je, moj sinko, onda vr̃ime bilo...
Zato čekaj. Jer to ča ti je sad milo,
kad ti život bude, ondã ćeš ga klêt.

GRGACA

Mãla, batasta glava i dugî »plèmićki« nos.
Vèla jakèta ča hlântavo visi,
uskê gaće s razdr̃tin nogavican,
u j̃ustima grančica,
u r̃uci šcapica,
to van je »rimljãnski plèmić«.

Jema puno finc̃ukast nos:
čin koji furešt d̃ojde,
evo ti Grgacê,
pa milelale, drž simo-drž tamo,
bokun j̃oče, bokun hlênca, bokun kantâ,
a na kanâti: »Jemate li jedan španjulèt, Bog van
dâ?«

S nikin nîma posla.

Žive u svõn svalu, jer ga mlâdi ne komodâ.
Ali kad kõga od gospodê intrâ,
onda ga fermâ,
skine špancêru,
sede na gomîlu,
i počme predikât i mlâde tarokât.

Ne voli svêtoga Petra jer da je bî funcût.
Ne grê u crîkvu jer da sad ne znaju kantât,
pa mu to činî nervožitâd.

E, drugačije je bilo, kad je on kantâ:

»Naumio je Gospodîn razoriti grâd çeri šionske,
i plakaše zid i prîdvorje zajedno...«

»Èto vîdiš« — tako svrši — »sve je išlo çâ«,
ostâ san još jâ.

Ali će i mene brzo pokrit ploča

— bîdni Jerêmîja.«

BODULKA GRE U GRAD

Bîle kuće i veli palâci,
i jedan oštrî, sîvi kampanêl.
Parî kê da je visoki panêl,
na širòkoj, nerâvnoj tarâci.

Uz krâj, podan kûc, je zabilila
kâlma bonâca i cîlin môren
potêgla rîgu kê za vapõren
pa ga ù dva dila razdílila.

Merjân je nabî crnu jakêtu
na gõbavu škînu. U sakêtu
jedna Bodulka vâs bûjar goni

i misli di će ga skupje prodât,
ça će sve kupit za çer nadotât,
jer to je već misece progõni.

II

U Stomõrskoj je vapõr zatrúmbi.
Tovâr je zârova, posrnû pa pâ.
»Šò, vrâga izlî, i još ne krepâ« —
Bodulka vîçe — »ça si zahrúmbi?«

Kad je došla kraj Světe Terêže,
skalàla se i šândule izùla,
a nove je postolè obùla,
makâr s njima grě puno teže.

Na múlu je raspřtila živo
i dala ga drugoj kojoj krívo
ní, jer do sela ne tríba hodít.

Onda je u brôd sela,
pa se prikrstila i veselà
s òjadu misli išla u Splít.

GOLUZI KANJ

Kraj žala se šetali
māla pírka veli kǎnj,
Iz bŭži su gledali
svi glámoči treso nā nj.

Jer je kǎnjić pasja para
i još k tomu mladíc fín,
pa in cure sve zavàra
lipi kǎnjić gospodín.

S pírkon se je tako vóda
lipi kǎnjić gospodín,
ali ní zna da ga s broda
gleda māli Bílin sín.

Dugo ga je māli gleda
i pírku mu gospoju,
pa je onda glâsno reka:
»Něš tí, kume, varat nju.«

Čuli su ga svi glámoči,
a bome san čŭ i ja.
Zalampàle pírki oči,
a kǎnj se je nǎsmija.

Al je Bíle māli znâ,
da bi kǎnj baríl poždra pŭn,
i da ništa ne promišja
lipi kad vidi bokŭn.

Pa je kánju baci črva,
a črv ni svadàšnja stvãr.
Črv je mäsna, tũsta mrva,
baš prilĩpi pĩrki dar.

I gõsvoja voju stekla
da bi bõkũn njũ dopã,
al udica črva pèkla,
pa se bãjni on motã.

Zato kànjić falĩ rõtu,
pa kad nĩ uvãti rëp,
stisnu sridu on na bõtu,
i proguca vrãzi pêt.

Od bõli je strãšne jóka
i u vèli pã afãn,
a pĩrka je sũznog òka
u svoj mãli išla stãn.

I dugo je kànjić plakã,
kad mu se vratila svĩst,
pa je rëpa, pa je skãka,
i na drũgi iša svĩt.

Kãnj golũzi tako plãtĩ,
prića mi je Bĩlĩn sin,
i rëka je na kanãti,
da je kãnj bĩ bokũn fin.

VRATI SE, ČÂLE

Ocu u partizane

(1944)

Vrati se, čãle, vrati,
pũsto je poje naše,
a prokléstvo velo
leglo je na selo
kojê su nan porušili.

Nevõja nas i glad trãti,
odãvno nismo jili kaše,
sve je odnĩla ruka tũja,
a ono bokũn ũja
u čàs smo potrošili.

Živo nan po pòju pase,
jer su žito pokosìli,
vinògrade iskopàli,
i pute su raskopàli,
a brode nan potopìli.

Zato, áale, dójdi náse,
zovedũ te sestřè mále,
a mater nĩma pokòja.
Čeka te famĩja tvòjã,
Vrati se, vrati, áale.

NAŠA ŠUMA

Pinjól, čeprs (raznih vrstí) i bor crn,
rusmarin, bušĩnac, sídi mǎrgarus,
brnĩstra, smřča, smřděj, vrĩska bũs
kupinã, baďic, smřič i glòga trn.

Češmĩna crna — niskí primorski hrast,
planĩka lòmna, vitka lopočĩka,
zločũdna, bodjĩkava totovĩka,
i mlĩča blĩdog sučijãvi rãst.

To je šuma naša: niska, škúra, gusta.
Sunce je pečč, bije bura pũsta,
škròpi je mòre i oblaci nevěre.

Klãčine je žderu, sikĩra mřvi,
ali ona vĩk mlãja i punã křvi
nanovo niče, cvitã, réste — ŽÍVE.

FUMARI, FUMAROLE I FUMARIČI

Fumári, fumaròle i fumarĩči,
budni čuvari naših mǎlih kužĩni,
kolĩko ste na svojòj sãjastoj škĩni
prinili nevěr, šijũni, burinčĩči!

Kolĩko je òstãrilo bronzinĩči
pod vãn, kolĩko se proselo komĩni!
Kolĩko se svit za to vrime promĩni,
ej fumári, fumaròle, fumarĩči!

Kako je to nikad drugačije bilo
kad je teklo vaše vrime i zemani!
A sad? Išlo sve čà, sve vas ostàvilo.

Ostàli ste još vī — i to rasklīmani,
osāmjeni kâ na škrapu luparīci,
ej fumàri, fumarôle, fumarīci.

II

Zà ništa van je tražit kape crjène,
kaparàne tvrdê, i jakète mrkê,
opâanke na nogân i dugê brke,
pa košÿje bile i gaće suknène.

Ne nosu već divôjke bičve prtène,
ni brnice škûre kâ kolûr od křke,
malo radu, igraju se šalavřke,
nosu kratke vešte i blûze svilène.

Sve se promīnilo. Prīn iz vâših jÿstih
juskâ rič se čÿla, a sad jâto pÿstih
beštīmij dočeka te kâ glâdni pasīci.

Dâvno je bÿra o jubavi kantàla,
švêra je na leròju vaše srīce stala,
ej fumàri, fumarôle, fumarīci!

TUMAČ RIJEČI

afân nesvijest; *bokûn* komad, zalogaj; *bôta*, na *bôtu* odjedamput; *břnica* suknja; *bronzinič* lončić; *bÿjar* buhač; *bÿža* rupa; *falīt* pogriješiti; *fermât* zaustaviti; *fumâr* dimnjak; *fumarôla* dimni otvor na krovu pokriven pločom; *golûz* lakom; *hlântavo* mlohavo; *intrât* susresti; *jôkat* jaukati; *kâlma* mirna; *kanâta* kraj, svršetak; *kolûr* boja; *komodât* svidati se; *křka* stučena borova kora od koje se nekada pravila boja za bojenje mreža; *kužina* kuhinja; *mezalīn* drvena bačvica za prenošenje vode; *môvit* se maknuti se; *nadotât* opremiti *dđton* (mirazom); *panël* vjetrokaz; *pizât* težiti (biti težak); *rīga* crta; *rôta* smjer; *sâjast* čađav; *sakêt* vrećica; *skalât* se skinuti se; *spotīt* se oznojiti se; *šândule* sandale; *šêmpijast* glup; *šijûn* vjetrina; *škīna* leđa; *špancêra* šešir; *španjulèt* cigareta; *švêra* kazaljka na satu; *tarokât* ogovarati; *trêso* krivo; *tulûšan* sitan; *vâla* uvala; *vapôr* parobrod; *vêšta* haljina; *zahrûmbit* posrnuti, pasti naglavce; *zalampât* sjevnuti; *zamandât* zanijeti; *živo* tovarna životinja.

Napomena

Prema izgovoru autorâ, akcente je u pjesmama Ante Nižetića i Dobroslava Elezovića označio te tumače riječio sastavio dr Radovan Vidović.